

ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА СПЕЦИФІКА

В умовах глобалізації процес адаптації звітності суб'єктів державного сектору відповідно до вимог міжнародних стандартів набуває актуальності. При цьому, наближення національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі економіки до норм міжнародних стандартів обумовлює необхідність дослідження вимог та принципів формування звітності та її оприлюднення. Звітність суб'єктів державного сектору є основним джерелом інформації про їхнє майно і фінансовий стан, та є необхідною для прийняття дієвих управлінських рішень.

Суб'єкти державного сектору складають звітність відповідно до Бюджетного кодексу України, Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів; Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі.

Звітність СДСЕ відповідно до ст. 58 Бюджетного Кодексу України включає фінансову (складається згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та за формами, що затверджені Міністерством фінансів України) та бюджетну звітність (відображає стан виконання бюджету, містить інформацію в розрізі бюджетної класифікації) [1].

Фінансова та бюджетна звітність повинна бути достовірною та відповідати аналогічним даним бухгалтерського обліку та звітності органів ДКСУ. Інформація, наведена у фінансовій та бюджетній звітності, є достовірною, якщо вона не містить помилок та перекручень. Формування достовірної інформації при її складанні вважається пріоритетним із точки зору міжнародних стандартів державного сектора.

Система інформації є якісною лише в тому випадку, якщо вона відображає реальну економічну ситуацію, достатня для прийняття управлінських рішень, зрозуміла, правдива, доречна, своєчасна і порівнянна як за різні періоди часу, так і між різними суб'єктами звітності. Саме такі вимоги до інформації при складанні фінансової звітності є пріоритетними з точки зору МСБОДС.

У процесі реформування обліку в державному секторі розроблено НПСБОДС 101 «Подання фінансової звітності», НП(С)БОДС 102 «Консолідована фінансова звітність», НП(С)БОДС 103 «Фінансова звітність за сегментами» [2]. Дані стандарти визначають склад, форми, принципи підготовки та подання фінансової звітності в державному секторі, загальні вимоги до визнання та розкриття її елементів. В основу підготовки звітності за їх вимогами покладено принцип нарахування, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду зіставляють доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи

відображаються в обліку та звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження та сплати грошей, за винятком отриманих бюджетних асигнувань. За НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [2] використовують наступні форми: «Баланс»; «Звіт про фінансові результати»; «Звіт про рух грошових коштів»; «Звіт про власний капітал».

Даний склад звітності дозволяє проводити порівняльний аналіз фінансового стану, результатів фінансової діяльності, оцінювати платоспроможність, визначати ефективність управління фінансами аналогічних суб'єктів державного сектору за зіставні звітні періоди. Важливе місце в формуванні інформації по державному сектору відводиться її консолідації на рівні головного розпорядника бюджетних коштів шляхом впорядкованого додавання показників фінансової звітності контрольованих суб'єктів державного сектора до аналогічних показників фінансової звітності контролюючого суб'єкта державного сектора. Питання консолідації звітності розкрито в НП(С)БОДС 102 «Консолідована фінансова звітність», відповідно до якого консолідована фінансова звітність – «фінансова звітність контролюючого суб'єкта та контрольованих ним суб'єктів як єдиної економічної групи» [2].

Відповідно до НП(С)БОДС 102 «Консолідована фінансова звітність», виділяють консолідовану фінансову звітність та загальну консолідовану фінансову звітність суб'єктів (формується ДКСУ). Метою складання консолідованої звітності є отримання інформації про загальний майновий стан і результати діяльності суб'єктів державного сектору та бюджетів. У формах консолідованої фінансової звітності інформація за статтями розкривається у розрізі бюджетних установ, які фінансуються з державного бюджету, місцевого бюджету та цільових фондів [2].

На відміну від НП(С)БОДС 102 у міжнародних стандартах визначено два види консолідованих звітів, які регулюються окремо: МСБОДС 6 «Консолідовані фінансові звіти та облік контрольованих суб'єктів господарювання», який застосовують контролюючі суб'єкти державного сектору та МСБОДС 22 «Розкриття фінансової інформації про загальний державний сектор», який визначає підходи до складання загальної консолідованої звітності урядом (рис. 1).

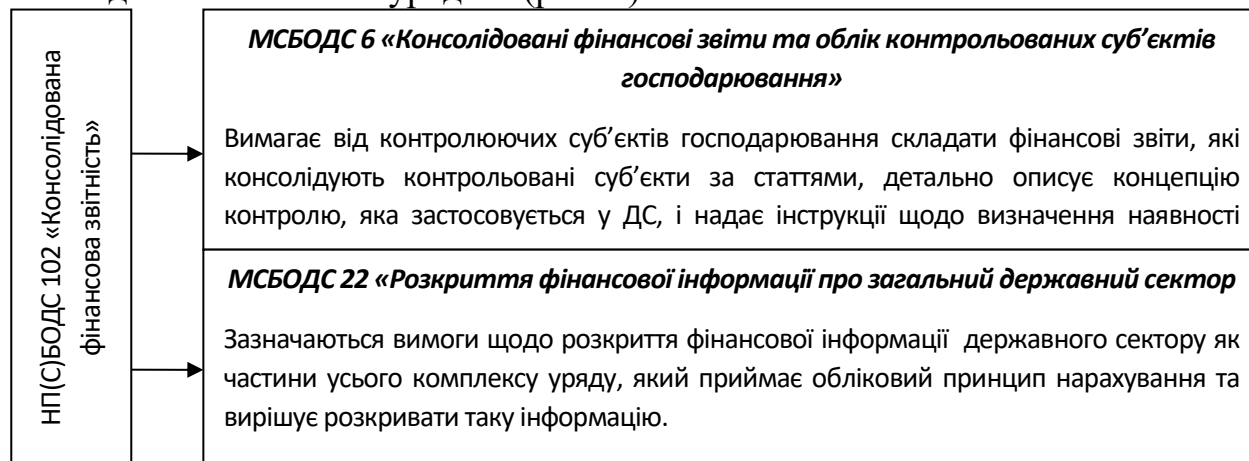

Рис. 1. Стандарти, що регулюють формування консолідованих звітів

Примітка. Систематизовано автором [2; 3]

Консолідована фінансова звітність відповідно МСБОДС відображає контрольовані урядом активи та взяті ним зобов'язання; вартість послуг, що надаються урядом і контрольованими суб'єктами господарювання, незалежно від джерел їх фінансування; податки та інші доходи, отримані для фінансування надання цих послуг. Фінансові звіти, складені згідно з МСБОДС, орієнтовані на контроль ресурсів, які довірені державному сектору. Таким чином, консолідована складається з фінансової звітності контролюючого та контрольованих суб'єктів державного сектора з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин [3].

Суб'єкти державного сектора, які складають консолідовану фінансову звітність, мають наводити інформацію про звітні сегменти за формою річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» згідно з додатком до «Приміток до річної фінансової звітності» (ф. № 5-дс). Доходами звітного сегмента визнається частина доходів суб'єкта державного сектора, отримання яких забезпечено звичайною діяльністю сегмента діяльності або географічного сегмента й які безпосередньо можуть бути віднесені (або визначені шляхом розподілу на обґрунтованій і послідовній основі) до звітного сегмента. З метою впровадження єдиного підходу до групування інформації по доходах у фінансовій звітності державного сектора в додатку до «Приміток до річної фінансової звітності» «Інформація за сегментами» необхідно передбачити формування інформації окремо по доходах із їх деталізацією за видами діяльності [2].

Таким чином, форми фінансової звітності суб'єктів державного сектора відповідають вимогам МСБОДС. Складання консолідованої звітності у межах бюджетних програм, головних розпорядників бюджетних коштів дозволить формувати інформацію за єдиними принципами та методами, визначеними в обліковій політиці, за видами діяльності, що сприятиме можливості їх аналізу та контролю.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в державному секторі URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja>
3. МСБОДС 6 «Консолідовані фінансові звіти та облік контрольованих суб'єктів господарювання» URL: https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IPSASB-HandBook-2021-Volume-1_0.pdf